

POPISUJEME OSOBU

Lada KUDLÁČKOVÁ

Abstrakt

Aktivity jsou určeny k osvojení a procvičení popisu osoby. Jsou prvním krokem k vytváření vnější a vnitřní charakteristiky. Žáci se seznámí s novým slohovým postupem. Upevní si znalosti a rozvíjí dovednosti nejen v oblasti slohové, ale i pravopisné a prezentační.

Jednotlivé úkoly jsou zaměřeny na kreativní práci s tématem. Žákům je umožněno zapojit se do organizace vyučovací hodiny; ovlivňují její průběh a mohou hodnotit výsledné výstupy.

Klíčová slova: slohová výchova, popis osoby, charakteristika

DESCRIBING A PERSON

Abstract

These activities are designed to teach and practise describing a person. They are the first step in making of the outer and inner characteristic. The pupils will be introduced to a new style of learning. This new method will allow the pupils to strengthen their knowledge and develop their writing, grammar and presentations skills.

Individual exercises are focused on creative work within a topic. The pupils are encouraged to join in the planning of the lessons, and so they therefore influence its development. Furthermore, the pupils will also be given the chance to assess the final outcomes.

Keywords: style, describing a person, characteristic

Úvod

Cílem tohoto příspěvku je naučit žáky správně postupovat při vnějším i vnitřním popisu postavy. Procvičit za pomoci netradičních úkolů vlastní psaní a prezentaci charakteristiky. Přiblížit důležitost detailního popisu ve třech vybraných cvičeních.

Jednotlivé aktivity jsou kromě charakteristiky zaměřeny na rozvoj slovní zásoby, vzájemné komunikace a na prezentaci vlastní práce. Dávají možnost spolupracovat, volně tvořit i samostatně řešit problémy. Úkoly pozitivně motivují k činnosti a aktivují pozornost žáků.

1 Popisujeme osobu

Ve třech následujících aktivitách se zaměříme na popis osoby. Časová dotace jednotlivých úkolů je 45 minut, ale tempo vždy individuálně přizpůsobujeme žákům ve třídě. Práci zvládnou splnit žáci 4. třídy, u vyšších ročníků zvyšujeme náročnost například delším rozsahem výstupu (napíší více slov nebo ústně prezentují svou tvorbu po delší čas).

Mini projekty na sebe bezpodmínečně nenavazují, lze je do výuky zařadit nezávisle na sobě. Zaměřují se na rozvoj klíčových kompetencí: Kompetence k řešení problémů (žák

vyhledává informace vhodné k řešení problému, kriticky myslí), Kompetence k učení (žáci dávají věci do souvislostí), Komunikační kompetence (schopnost prezentace a psaní vlastního textu), Kompetence sociální a personální (případná práce ve dvojicích, kooperace)

1.1 Postava a postavička

V první části žáci utvoří obraz osoby obkreslením spolužáka na velký balicí papír. Vymyslí různé vlastnosti, informace o vzhledu, záliby a činnosti. Vznikne konkrétní postava, která poslouží jako zdroj zásoby slov nebo inspirace.

Druhá část vyústí v samostatné psaní charakteristiky. Každý dostane prázdný opis osoby a jeho úkolem bude, aby v něm všichni na základě výsledného čtení poznali konkrétního spolužáka.

1.1.1 Opíšeme se...

- a) Učitel přinese dva velké kusy balicích papíru. Je vybrána jedna dívka a jeden chlapec. Lehnout si na papír a dívky obkreslí dívčí postavu a chlapci svého spolužáka.
- b) Obrysy postav položíme vedle sebe (na koberec nebo jiné dostatečně velké místo). Pod vedením učitele začínají všichni žáci jednotlivě psát.
- c) Vně píše popis postavy. (vlasy vlnité, hnědé, ... postava vysoká, štíhlá, ...) Každý žák musí buď do dívčí nebo do chlapecké postavy zapsat jedno slovo. Zapisovány jsou i části oblečení a jejich střihy a barvy.
- d) Postup se opakuje, ale do části hrudníku se vepisují vlastnosti (jen kladné).
- e) Do jedné nohy píšeme záliby, do druhé činnosti.

Plakáty jsou přečteny, vyvěšeny a slouží k inspiraci při další aktivitě.

1.1.2 Popíšeme se...

- a) Podle počtu žáků rozdáme malé obrysy postav. Každý si svou čitelně a velkým písmem podepíše. Pak si každý vezme pero a jednomu spolužákovi vepíše něco hezkého o něm do jeho obrysu (např. Anička je chytrá, Kája šikovný, ...). Slouží také jako motivace a sblížování spolužáků. Důležité je, aby každý měl něco vepsaného od někoho jiného. Pokud se stane, že děti u někoho nemohou nic vymyslet, pomůže učitel.
- b) Učitel pak všechny obrysy sebere a dá každému žákovi jeden vylosovat.
- c) Každý tak začíná kompletovat obrázek spolužáka se stejným postupem, jako byly vytvořeny dvě velké postavy.
- d) Je-li obrys hotov, žáci se pouští do psaní své první vnější i vnitřní charakteristiky. Osnovou jim je obrázek postavy- postupují podle něho „od hlavy až k patě“.

- e) Psaný (krátký) text přilepí k obrysu postavy. Výsledné práce mohou být nahlas čteny. Při shromáždění a upevnění na síť nebo nástěnku slouží k prezentaci třídy. Dají se překládat do cizích jazyků.

Práce hodnotíme slovně.

1.2 Pátráme

Žáci utvoří portrét osoby včetně obrázku. Vymyslí důvod k hledání osoby, zvířete nebo předmětu. Výstupem ve fiktivních televizních zprávách ověří své dovednosti jazykové a komunikační. Podle zvláštního druhu přirovnání a popisu vypátrají, který spolužák nebo známá osoba jsou jim popisováni.

1.2.1 TV zprávy

- a) Žáci mají za úkol vymyslet, z jakého důvodu se může pohřešovat konkrétní osoba. (ztratila se; našly se její doklady; někomu zachránila život a chceme jí poděkovat; jsme její příbuzní a chceme se seznámit, ...)
- b) Žáci ve skupinách (3 – 4) sepíší důvod a popis hledaného (popis celé postavy, oblečení, ...). Nakreslí portrét této osoby.
- c) Moderátor z každé skupiny odprezentuje popis ve zprávách. Přihlásí se v pořadu- nesmí chybět pozdrav a kontakt s diváky.

Pokud všechny skupiny hlásily zprávy, můžeme je mezi sebou nechat zvolit nejlepší zprávaře hledaných osob.

1.2.2 Letáčky

- a) Učitel promíchá skupinky a zadává další úkol. Všichni dostanou papíry a psací potřeby. Ptá se, kde se mohli setkat s vylepením letáků někoho nebo něčeho hledaného. Upozorní na místa, kam letáky patří, a kam ne.
- b) Ve skupinách tvoří leták; mohou v něm hledat nejen člověka, ale také zvíře nebo věc (např. ztracenou hračku, ...).
- c) Poví si o tom, co do letáku patří (název, popis, kontaktní údaje v případě nálezu, popř. nálezný). Důležité je, aby informace na první pohled upoutala. Seznamují se tak i s prvky reklamy a plakátu.
- d) Na závěr se letáky po třídě vylepí nebo pověsí na nástěnku. Pak mohou žáci opět sami různými (pouze kladnými) způsoby práce zhodnotit.

1.3 Koho hledáme?

Díky práci s obrázky portrétů a postav se žáci naučí popisovat zevnějšek. Upevní si postup a důležitost přesného popisování osob. Díky důrazu na detail a orientaci ve čteném textu dokáží rozlišit popisované aktéry a předměty z krátkých příběhů. Žáci jsou detektivy a

mají průkazy (obsahují jméno, příjmení- nebo přezdívku), které slouží i k drobným zápiskům detailů. Vyprávění hraje vedlejší roli, důležitý je popis!

- a) Po třídě rozmístíme fotky a obrázky lidí a věcí. Vše je očíslované a jednoznačně označené. A začínáme číst příběh, ve kterém hledáme několik osob a předmětů.
- b) Žáci poslouchají krátký příběh a hledají jmenované osoby a předměty na základě popisu.
- c) Při čtení se detektivové procházejí po třídě a při zapisování si mohou obrázky prohlížet, ale nesmí nikoho vyrušovat. Musí se pohybovat potichu, aby nepřehlušili čtenáře.
- e) Na závěr se zkontrolují výsledky a odhalí aktéři a předměty příběhu.

Příběhy volíme podle fotek osob a známých osobností, které po třídě rozmístíme.

Témata: Ztráta kabátu v divadle, Cizinec ve školní šatně, Objev v lese, ...

Závěr

Aktivity k procvičení popisu osoby jsou zaměřeny na pohyb při učení a práci, který pomáhá udržovat pozornost žáků. Dalším důležitým faktorem při upevňování tohoto slohového útvaru je učení na základě názornosti. Jsou-li žáci aktivně zapojeni do organizování a průběhu vlastního učení, vše si lépe představí, zapamatují a využijí v praxi.

Úkoly použity v projektu EU peníze školám.

Kontakt: Mgr. Lada Kudláčková,
ZŠ Dašice, Sadová 416, Dašice v Čechách, 533 03, ladli@seznam.cz